



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreas Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

4. De pluralitate & incompatibilitate beneficiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

in Praxi Benefic. Tit. requisitā ad collationem bonam à n. 49. & Tract. De Regia ad Pralaturas nominatione. § monasteriis V. Vacantibus, ubi enumerat triginta & unum modos.

2. Possunt tamen omnes hi modi revocari ad tria vel quatuor genera. Nam beneficia vacant vel de facto tantum, vel de jure tantum vel per sententiam Judicis, vel denique de jure & facto simul. Ipso facto tantum vacat beneficium, quando quis de facto, vi vel metu, cogitur relinquere sui beneficii possessionem, vel vi de possessione deicitur, c. 2. & 3. sup. De his, qua vi metus ve causa fiunt. Ipso jure tantum vacare dicitur, quando ab ipso jure inducitur vacatio, seu quando, certo aliquo casu adveniente, ab ipso jure declaratur quis privatus beneficio, ita ut absque alia declaratione Judicis aut monitione vel citatione illud alteri conferri possit, licet is, qui jure privatur, possideat beneficium. Per sententiam Judicis vacat, quando ab ipso Judice ob aliquod delictum inducitur vacatio, seu privatur quis beneficio. Ipso jure & facto vacat per mortem beneficiarii vel per reavantiacionem vel resignacionem veri tituli.

§. III.

Intra quod tempus conferri debeant.

1. Conferri debent intra sex menses
2. De beneficiis in Commendam dari solent.

1. Conferri beneficia debent intra statuta tempora, id est, intra sex menses: alioquin clapsis, ab Episcopo, si ad eum spectet collatio, ea devolvitur ad Capitulum, & contra à Capitulo ad Episcopum. Hinc ad Metropolitanum, c. 2. h. t. & ab hoc ad Patriarcham, cui Metropolitanus subjicitur, vel, si nulli Patriarchæ subjiciatur, ad summum Pontif. Hoc tamen tempus sex mensium computatur non a die vacationis, sed à die, quo collator seivit vel scire debuit beneficium vacare: neque illud legitime impedito currit, c. Quia diversitatem §. h. t. c. 3. sup. De supplenda negligentia Pralator. Quod si collator post tempus sibi præfixum contulerit beneficium adhuc vacans alteri, sustinetur quidem eo casu collatio, sed ex patientia, dummodo contulerit idoneo.

2. Quandoque verò beneficia vacantia non

conferuntur in titulum, sed commendantur. Est autem commendare nihil aliud, quam deponere, l. Commendare 108. D. De verb. signif. l. Lucius D. Depositi, can. Ne quis arbitretur xxii. quæst. 1. cap. 1. inf. De Deposito, Glos. in cap. Nemo sup. De electione in V. Commendare. Sed quia de commendatione beneficiorum nec tempus, nec brevitatis, cui studeo, fufius agere permittit, videri potest Azor. 2. p. Institut. moral. lib. 6. c. 3. & alii, quos citat Gonzal. ad Reg. viii. Cancell. Glos. §. 8. m. 62. & Garz. De benef. 4. p. cap. 4.

Illud tamen notandum, quòd beneficium commendatum, sive ad tempus, sive in perpetuum, morte commendatarii non censetur vacare per obitum. Latè Gonzales d loco à nam. 48. Quodque, ut in Gallia nihil penè frequentius est Vicariis perpetuis, ita nihil quoque videatur Ecclesiæ Gallicanæ esse perniciosius, dum ut plurimum pueris & infantibus dignitates & beneficia in Commendam dantur. Prudentius sanè Principes Belgici Ecclesiæ consulunt, dum hujusmodi Commendas non concedunt, nec ullis nisi Professis Regularibus dignitates conferunt: tantaque circumspectione indulto suo quoad nominationem & primarias dignitates utuntur, ut ipsæ Ecclesiæ sperare non possint à Cleri electione meliorem sortem, quàm à nominatione Principali, ut rectè scribit Zypæus, Tit. de Clerico agrotante 3. subjungens 4. jam olim in Brabantia Ordines à Principibus suis stipulatos fuisse, ne ipsi vallas dignitates in Commendam darent, aut permitterent dari; idque summo Reipublicæ bono, quamvis in Burgundia non nihil ab hujusmodi voto deflectatur; ex vitio vicini, inquit, aëris.

§. IV.

De pluralitate & incompatibilitate beneficiorum.

1. Beneficia quædam compatiblea, quædam incompatiblea.
2. Incompatiblea vel sunt primi generis.
3. In quibus solus Pont. dispensat regulariter.
4. Vel sunt incompatiblea secundi generis, id est, quoad retentionem.
5. In quibus Episcopus dispensare potest.
6. Compatiblea sunt simplicia beneficia.

8, Dum

8. *Dummodo alterum non sit sufficiens ad sustentationem.*
 9. *Nec tunc dispensatione opus est de consuetudine.*
 10. 11. *Quodam dicatur sufficiens.*
 12. *Difformia sub eodem titulo esse compatibilia.*
 13. *Nullus triplex esse potest in eadem Ecclesia.*
 14. *Ex quibus causis beneficia sine dispensatione sibi compatiantur.*
 15. *Ex quibus cum dispensatione.*

Non abs re fuerit, hic aliqua de pluralitate & incompatibilitate beneficiorum subnectere.

Et tamen si varii essent Juris textus, quibus probari videatur, beneficia omnia esse incompatibilia, quia quodlibet beneficium de jure communi personalem requirit residentiam, unde potissimum resultat incompatibilitas, & quia multitudo præbendarum invitet ad dissolutam vitam, & divagationem de Ecclesia in Ecclesiam, contineatque magnum animarum periculum, cum unus occupet stipendium aliorum, qui Ecclesiam etiam deservire valeant, sed præiopia non possunt, *c. in tantum 3 h. r.* non desunt tamen alii, ex quibus probari potest, eorum quædam esse compatibilia, quædam incompatibilia, ut in *c. Gratia sup. De scriptis, in Clement. Gratia eod. tit.* Unde & Conc. Trid. Sess. 7. cap. 4. *De reformat.* supponit quædam esse compatibilia.

2. Dicuntur autem compatibilia, quæ vel ex jure communi, vel ex consuetudine, vel statuto aut fundatione, simul obtineri ac retineri possunt. Incompatibilia verò, quæ nec de jure communi, nec ex consuetudine, statuto aut fundatione, simul possunt retineri. Talia sunt duo beneficia curata, duæ dignitates, duo personatus, duo officia, sive in eadem Ecclesia, sive in diversis; & pleraque alia, personalem residentiam requirentia, *c. Ad hac 13. c. Præterea 14. c. Cum non ignores, c. De multa 28 sup. De præbendis.*

3. Incompatibilia duplicis sunt generis: nam alia ita sunt incompatibilia, ut per adeptionem secundi pacificam, unà cum libera fructuum perceptione, aut ubi per beneficiarum steterit, quò minus acceperit possessionem, vacet prius ipso jure. Talia sunt duo curata beneficia, duæ dignitates, duo personatus, duo officia, & alia,

quæ jurisdictionem aliquam annexam habent, ut visitandi, corrigendi, excommunicandi *d. c. De multa, & Extravagante Execrabilis Ioann. XXI. De præbendis.* Item unum cathedrale cum parochiali, ex nova dispositione Concilii Tridentini, Sess. 24. c. 17. *De reformat.* Item duo uniformia sub eodem titulo, id est, in eadem Ecclesia, ad eandem functionem instituta, idemque onus & officium habentia, eodem tempore explendum; cujusmodi sunt duo Canonici, duæ Capellanix in eadem Ecclesia. Alioquin ad inducendam huiusmodi incompatibilitatem non sufficit, quòd sint in una Ecclesia, vel quòd simili nomine nuncupentur. Navar. *Consl. 16. De præbendis.* Pialec. 2. p. c. 5. art. 3. n. 72. Vide latè Riccius in *Praxi Decis. 41.* Et hæc vocantur *Incompatibilia primi generis*; & prius, quòd vocat ipso jure per adeptionem secundi, referatur Sedi Apostolicæ, *d. Extravag. Execrabilis.*

Intelligitur autem tunc demum vacare primum, posteaquam quis fuerit nactus pacificam possessionem secundi, cum libera fructuum perceptione, fraude cessante. Unde si fructus secundi ex aliqua causa alteri ad tempus debeantur, non censetur vacare primum, *cap. Si tibi absentis De præbendis in 6. & ibid. Franc. Gemin. Dias in Praxi c. 42. Pialec. d. loc. n. 74.*

4. In huiusmodi verò beneficiis simul retinendis non potest dispensare Episcopus, cum id aperte prohibeatur in *d. c. De multa*; & quia prohibitio est Concilii, contra quòd dispensare non potest Episcopus, *c. Cum dilectus junctâ Gl. in V. in acate sup. De Elect.* nisi gravis subire necessitas, quæ legem non habet, aut evidens utilitas; potissimum ubi Pontifex consuli nequit, qui alioqui solus relaxare potest commune potest, non etiam Episcopus vel Legatus, *Pialec. d. loc. n. 78.* ex Archid. Staphil. Rebuffo, quos citat.

5. Alia sunt incompatibilia quoad retentionem tantum: quia scilicet simul retineri non possunt absque dispensatione. Non tamen ita sunt incompatibilia, ut per acceptionem & possessionem pacificam secundi vacet prius ipso jure, sed datur optio habenti, ut eligat retinendum; altero verò potest per superiorem privari. Et hæc vocantur *incompatibilia secundi generis*: huiusmodi sunt dignitatis & Canonicius in diversis Ecclesiis & reliqua, residentiam

qui-

quidem personalem requirentia, non tamen habentia curam animarum, dignitatem, personatum, vel officium annexum; nec sunt uniformia sub eodem texto, licet simplicia sint.

6. Et quoad retentionem huiusmodi beneficiorum dispensare potest Episcopus, juxta *Gloss. communiter receptam in c. Dudum in V. intitulatam sup. De elect.* cum nullibi prohibeatur, imò & consuetudo justa in talibus excusare potest; cum eodem modo consuetudo, quo dispensatio derogare jure possit, *c. ult. sup. De consuet. Piasc. d. loco n. 81.*

7. Compatibilia sunt simplicia beneficia quæ ex statuto, vel consuetudine, vel fundatione, personalem residentiam non requirunt, vel quorum unum requirit residentiam, alterum non utriusque.

8. Quando scilicet alterum non est sufficiens ad congruam sustentationem beneficiati: alioqui si unum sufficiat, retineri simul de jure communi nequeunt, *c. Conquerente 6. sup. De Clericis non resident. can. Singula Distincta 89. & similibus;* quibus statuitur, ut singula Ecclesiastici iuris officia singulis quibusque personis conferantur, & ne aliquis in duabus Ecclesiis intuleretur; ut loquitur summus Pont. in *can. Sacramentorum Dist. 70. & can. Clericus XXI qu. 1.* Concil. verò Trident. *Sess. 24. c. 17. de reform.* statuit, ut in posterum singulis unicum dumtaxat beneficium conferatur: quod quidem ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam non sit sufficiens, liceat eidem aliud simplex sufficiens, dummodò utrumque personalem residentiam non requirat, conferri; non contra, ut habenti beneficium sufficiens concedatur aliud insufficiens.

9. Et generali consuetudine obtrinit, ut in talibus simul retinendis non petatur dispensatio, sed conscientie cuiusque relinquatur, ut secum iudicet, an unum non sufficiat ad sui sustentationem, quo excusari possit apud Deum Piasc. *d. loco n. 84.* ubi tamen subiungit, tutiorem & communiorem sententiam esse, ut hoc in arbitrio sit iudicis, isque æstimet sufficientiam beneficii, consideratâ qualitate personæ, loci & temporis, cum unum & idem beneficium, respectu temporum & personarum, nunc magnum & sufficiens, nunc parvum seu tenue videri possit.

10. Interim illud sufficiens dici potest, ex quo Clericus, pro gradus sui conditione, se, suos-

que familiares, parentes, fratres, & consanguineos egentes, honestè sustentare valeat, non etiam augere studeat, ut ex Concil. Trident. *Sess. 25. cap. 1. de reformat.* tradit Zypæus *de jure Pontif. novo lib. 3. Tit. De Clericis non resident. num. 7.*

11. Præterea in diducanda sufficientia huiusmodi non est habenda ratio bonorum patrimonialium, cum illa, fructusque eorum reservare sibi beneficiatus possit, & ex fructibus solus vivere beneficii, secundum communem DD. *Intentionem,* teste Piasc. *d. loco nu. 86.* ubi Felin. *Convar. Navar. & alios citat.*

Cæterum memorat Zypæus *d. loco n. 4.* ex certis & iustis causis indultum esse Canonis Antverpiensibus privilegium, ut plura beneficia possint obtinere & retinere, modò non sint curata, aut personalem residentiam de jure vel consuetudine non requirant; atque illi hodieque locum esse.

12. De beneficiis difformibus sub eodem texto, an ea sint incompatibilia, dissentiunt Interpretes. Verius est, de jure communi esse compatibilia, si modò aliàs sibi mutuo non pugnent, ratione residentie aut servitii, *Lessius 2. De sac. & iustitia cap. 34. num. 44.*

Dixi, de jure communi; quia sunt quædam declarationes Cardd. quibus difformia sub eodem texto declarantur ex mente Concil. Trident. esse incompatibilia; secundum quas declarationes, si à summo Pontifice sint approbata, consequenter dicendum, post Concil. Trident. per affectionem secundi, cum patrifera possessione & libera fructuum perceptione, vacare ipso jure primum.

13. Non potest tamen quis in eadem Ecclesia habere triplex absque dispensatione summæ Pontificis; nec valet consuetudo aut statutum in contrarium, *c. 1. De consuetud. in 6. Garziasp. 11. c. 5. num. 23.*

14. Porro, ut summatim dicam, certis casibus, plura simul beneficia obtinere quis potest aut sine dispensatione, aut cum dispensatione. Sine dispensatione; Primo quando sunt parva simplicia, etiam Canonici, quorum neutrum sufficiat ad congruam sustentationem beneficiati, & alterum non requirat residentiam, sive ex institutione, sive ex præscripta consuetudine: imò etiam quando unum est sufficiens, modo non sit Canonici & alte-

rum insufficientis non requirat residentiam.

1. Vbi observandum, quod licet ante Conc. Trident. duo curata beneficia ita tenuia, ut non possent Rectorem alere, poterint retineri absque dispensatione, c. *Eam te sup. De arato & qualitate ordin.* tamen post Concil. Sess. 24. c. 17. *De reform.* nequeant retineri absque dispensatione summi Pontificis.

Secundò, si Ecclesia Cathedralis vel parochialis, aut dignitas, propter angustias tenuitatemque non sufficiat sustentationi congruæ sui Rectoris, potest simul cum ea obtineri beneficium simplex, non requirens residentiam Colligitur ex Conc. Trident. *d. Sess. 24. cap. 13. & 17.*

Tertiò, quando dignitati aut Canonicatu accessorie annexa est parochialis, quæ per Vicarium administrari solet: quia beneficium unitum alteri perpetuò & accessorie censetur unum cum illo, & naturam ejus induit, licet simplex fuerit; imò prædium ejus reputatur, ut proinde hoc casu magis unicum beneficium obtineatur, quam plura.

Quartò, si unum detur in titulum, alterum in commendam ad tempus, veluti sex menses, quamvis sit parochialis Ecclesia, quia commenda ejusmodi non dat titulum, nec inducit incompatibilitatem, *can. Qui plures xxxi. q. 1. c. Dudum 54. circa fin sup. De elect. & ibi Glos. in V. intitulatam, c. Nemo eod. tit. in 6. Piafec. d. art. 3. n. 76.* Et tamen casu videtur requiri saltem Ordinarii dispensatio. Commenda vero perpetua quia titulum dat Canonicum, Joan. Monach. in *c. Nemo deinceps De elect. in 6.* beneficium reddit incompatible; habetque locum in hujusmodi commendis *cap. De multa hoc tit. Piafec. d. art. 3. n. 77.* Vide Concil. Trid. Sess. 7. *De reform. cap. 4.*

Per dispensationem vero incompatibilia quis obtinere potest, ex justa causa: veluti ob Ecclesie necessitatem, ut quia alii idonei desint; vel ob magnam utilitatem, ut si non sint alii potentes satis ad Ecclesie tuitionem; vel ob meritum evidentem prærogativam, qualis est nobilitas, dignitas personæ, litteratura insignis, industria, prudentia, c. *De multa 28. & d. Extravag. Excecrabilis.* Sed hæc causa revocatur ad secundam. Dispensat autem in incompatilibus primi generis solus Pontifex regulariter, ut antea monuimus; in aliis etiam

Legatus vel Episcopus, modo utrumque personale residentiam non requirat. Conc. Trident. *d. Sess. 24. cap. 17.* Caterum conniventia possidenti plura nihil prodest, quia hæc non est aut intelligitur dispensatio, c. *Cum jam dudum 18. in fin. sup. de præbendis.*

TITULUS IX.

Ne sede vacante aliquid innovetur.

1. Capituli nomine quia hic intelligatur.
2. Sede vel Ecclesia vacante nihil innovandum.
3. Capitulum sede vacante beneficia conferre nequit.
4. Potest tamen conferre beneficia devoluta.
5. Potest & dare ei commendam ad tempus.
6. Sede vacante administrat & jurisdictione Episcopali jungitur.
7. Unde judicat & c. item confirmat vel infirmat electos.
8. Recipit resignationes beneficiorum & instituit præsentatos.
9. Dispensat cum illegitimo quoad Ordines minores.
10. Vni beneficia.
11. Absolvit à casibus Episcopo reservatis.
12. Non tamen exercet ea, quæ sunt ordinis Episcopalis.
13. Ex decreto Concil. Trid. Capit. Sede vacante Oeconomum & Vicarium constituit.

Constat ex antedictis, collationem præbendarum & dignitatum de jure communi pertinere ad Episcopum. Unde dubitari poterat, an Sede vacante, id est mortuo Episcopo vel etiam excommunicato, aut suspensio ab officio, Capitulum succedat Episcopo in eorundem collatione.

1. Vbi pro clariori intelligentia præmittendum est, nomine Capituli hic intelligi ipsum Canonicorum Collegium, seu Canonicos congregatos: nam soli Canonici (non etiam alii Clerici, quantumvis in eadem Ecclesia beneficiati) unà cum eo, qui illis præest, sive

N

Decano